

Голубець І.М., кандидат
культурології, ст. викл. кафедри
міжнародного туризму, КУК, м. Київ
Ткаченко Т. В., к.геогр.н., доцент
кафедри ГРІТБ, КНУКІМ, м. Київ
Колісник О.В., магістрант ФГРІТБ
КНУКІМ, м. Київ

КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У промені національного та культурного відродження України розвиток національного туризму набуває особливого значення, адже туризм – це одна з форм раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, відпочинку, задоволення пізнавальних інтересів населення тощо.

Сучасний стан туристського попиту і пропозиції встановлюють нові пріоритети: національний туристський продукт, що формується туроператором і реалізується турагентом, повинен бути максимально диференційованим, щоб «вижити» завтра, уже наразі необхідно знайти свій, незаповнений сегмент туристичного ринку: сучасний туроператор допомагає якісному відбору, формуванню та комплектації відповідних зниженню цін на відповідні форми послуги для споживачів у порівнянні з роздрібними цінами.

Сучасна геополітична та соціально-економічна ситуація спонукає до розвитку, насамперед, внутрішнього туризму та обслуговування вимогливих та освічених туристів з альтернативних видів, форм туризму – це підвищує вимоги до національного турпродукту, стандартів обслуговування та ефективності системи управління та регулювання. Останнє – критично важливе для України питання, адже туризм проголошено пріоритетною галуззю національної економіки, хоча ліквідація Державного агентства туризму і курортів України (функції якого передано Мінекономіки) та державної підтримки місцевих ініціатив становить під сумнів реалізацію зазначеного принципу і майбутнє галузі [1].

Тож, важливим завданням є упорядкування законодавства щодо туристичної діяльності, електронної комерції та захисту інформації згідно вимог ЄС та проведення заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату. Крім цього, необхідно приділити увагу розвитку рекреаційних районів Причорномор'я в Херсонській, Миколаївській та Одеській областях, що здатні стати відповідною заміною тимчасово окупованого Криму,

вибудовуючи нову модель співпраці уряду, місцевих органів влади, громад та підприємців.

На думку, в.о. Міністра Фінансів України О.С. Маркарової, у 2017 році зовнішні умови для української економіки були сприятливими внаслідок прискорення економічного розвитку країн – основних торгових партнерів України та покращанню кон'юнктури на світових товарних ринках. При цьому економічне зростання в Україні відбувалося повільно, на що впливали наслідки продовження військового конфлікту на сході країни, тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію розмежування на Донбасі (рішення Ради національної безпеки і оборони введене в дію Указом Президента України 15 березня 2017 року), а також масштабні кібератаки у другій половині 2017 року [2].

Мережа суб'єктів туристичної діяльності України – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців – у 2017р. становила 3469 одиниць (у 2016р. – 3506). У структурі мережі за типами суб'єктів туристичної діяльності найбільш численною категорією є турагенти – 81% від загальної кількості суб'єктів. Кількість туристів – громадян України, що були обслуговані суб'єктами туристичної діяльності протягом року, становила 2,8 млн осіб, іноземних туристів – 40 тис. осіб (у 2016р. відповідно 2,5 млн та 35 тис.). Для переважної більшості туристів (89%) основною метою подорожі була організація дозвілля та відпочинку [3].

Функціонування ринку туристичних послуг забезпечують його основні суб'єкти – туроператори, турагенти та суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність, споживачі. Експорт туристичних послуг України упродовж аналізованого періоду мав нерівномірну динаміку, так у 2017 році експорт туристичних послуг складав 205236 тис. дол. (2013 р. – 187307 тис. дол. США (47,7 %)). Імпорт туристичних послуг в Україну упродовж дослідженого періоду мав нерівномірну динаміку: 2017 р. імпорт туристичних послуг складав 603217 тис. дол. США (з 2013 р. – 33942 тис. дол. США (5,9 %)).

Ключовим показником впливу туристичної галузі на соціально-економічний розвиток країни є її частка ВВП. Як було визначено, питома вага експорту туристичних послуг в загальній частці ВВП України упродовж 2013-2017 рр. складала всього 2,2 % – це низький показник і свідчить про відносно слабкий розвиток національного туристичного ринку.

Цікаво прослідкувати, як змінювалась загальна динаміка суб'єктів туристичної діяльності упродовж 2013-2017 рр.: 2017 р. кількість суб'єктів туристичної діяльності, юридичних осіб складала 1743 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 1001 од. (21,2 %), (порівняно з 2015 р. збільшилася в 2016 р. на 53 од. (+ 2,9 %)).

У 2017 році кількість туроператорів, юридичних осіб складала 498 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 210 од. (28,1 %). порівняно з 2015 р.

збільшилася в 2016 р. на 52 од. (+ 10,4 %). Кількість турагентів, юридичних осіб упродовж 2013-2017 рр. мала негативну динаміку, так, в 2017 році кількість турагентів, юридичних осіб складала 1172 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 555 од. (25,5 %), порівняно з 2015 р. зменшилася в 2016 р. на 6 од. (0,5 %).

У 2017 році кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, юридичних осіб складала 73 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 44 од. (43,6%), порівняно з 2015 р. зменшилася в 2016 р. на 1 од. (-1,7 %). У 2017 році кількість суб'єктів туристичної діяльності, фізичних осіб-підприємців складала 1726 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 798 од. (32,4 %), порівняно з 2015 р. збільшилася в 2016 р. на 271 од. (+ 19,4 %). Кількість турагентів, фізичних осіб-підприємців упродовж 2013-2017 рр. мала нерівномірну динаміку. У 2017 році кількість турагентів, фізичних осіб-підприємців складала 1630 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 534 од. (25,2 %), порівняно з 2015 р. збільшилася в 2016 р. на 262 од. (+ 19,8 %).

Упродовж 2013-2017 рр. кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, фізичних осіб-підприємців мала, м'яко кажучи, нерівномірно-помірковану динаміку: 2017р. – кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, фізичних осіб-підприємців складала 96 од., зменшилася порівняно з 2013 р. на 264 од. (75,2 %), порівняно з 2015 р. збільшилася в 2016 р. на 9 од. (+ 11,5 %).

Аналіз динаміки доходів суб'єктів туристичної діяльності України від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизного податку та аналогічних обов'язкових платежів) упродовж 2013-2017 рр. У 2017 році доходи суб'єктів туристичної діяльності, юридичних осіб склали 18503,0 млн. грн., збільшилися порівняно з 2013 р. на 5162372,2 тис. грн. (81,2 %), порівняно з 2015 р. збільшилися в 2016 р. на 6724788,8 тис. грн. (+ 140,2 %). У 2017 році дохід туроператорів, юридичних осіб складав 17917,4. млн. грн., збільшився порівняно з 2013 р. на 4948144,4 тис. грн.(81,9 %). У 2017 році кількість турагентів, юридичних осіб складала 552,1 млн. грн. У 2017 році дохід суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, юридичних осіб – 33,5 млн. грн., зменшився порівняно з 2013 р. на 15712,1 тис. грн.(42,8%).

Наразі, було отримано наступні результати: упродовж 2013-2017 рр. показники діяльності суб'єктів туристичної діяльності національного ринку були не однозначні, так, щодо об'єму надання туристично-екскурсійних послуг, то фонові показники загалом позитивні, крім того, туристично-рекреаційні можливості (потенціал) України викликають велику зацікавленість у представників міжнародної туристичної індустрії, а відповідне поєднання чинників, впливає на динамічне зростання туристичних потоків та відповідних надходжень від туристичної діяльності. Приємно констатувати й той факт, що лєвова частка суб'єктів господарювання, наразі, мають спеціальну фахову освіту в галузі туризму

та кваліфіковану підготовку щодо екскурсійної діяльності, на жаль, об'єм показників в'їзного туризму в 2017 році порівняно з показниками 2013 р. різко зменшився майже на 75%, (негативна динаміка – тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях), наступна причина – недостатня розвиненість туристичної інфраструктури, а також позиціонування України на світовому ринку туристичних послуг. Водночас варто зауважити, що динаміка розвитку галузі в Україні істотно відстає від світових тенденцій.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу ринку суб'єктів туристичної діяльності, було зазначено: національний туризм потрібно не зберігати в контексті інтеграційних процесів, а розвивати, для цього є всі підстави.

Список використаних джерел:

1. Богданова Ж.А. Особливості діяльності туроператорів і турагентів: обліковий аспект / Ж.А. Богданова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2015. – №. 1(19). – С. 59–64.
2. Платформа LIGA: ZAKON URL [http //www. ligazakon.ua](http://www.ligazakon.ua) (дата звернення 30.10.2018).
3. Tkachenko T., Kovalska L. E-tourism, as display of dominant criterion of modern tourism-operating: relevant provisions, tools, use // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків, хну імені В.Н. Каразіна, 2017. – вип. 23 (2). – с.19-22.

Дідур М.С., магістрантка
ПВНЗ «Київський університет
культури», м.Київ
Обозна А.О.,
к.е.н., декан факультету
менеджменту і бізнесу ВП «МФ МіБ
КУК», м.Миколаїв

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах зростання туристичної цікавості до різних країн, народів, туристичний імідж відноситься до основних критеріїв вибору місць відпочинку. Перш за все, туристи звертають увагу на: загальний імідж країни (політична ситуація, економічна стабільність, культурний рівень, стан екології, криміногенна обстановка, національна та релігійна толерантність), а також показники розвитку туристичної індустрії